

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

N U T A R I M A S
DĖL LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS STATUTO

1993 m. birželio 22 d. Nr. I-189
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas n u t a r i a:
Patvirtinti Lietuvos mokslų akademijos statutą (pridedamas).

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMO PIRMININKAS

ČESLOVAS JURŠĖNAS

Patvirtintas
Lietuvos Respublikos Seimo
1993 m. birželio 22 d.
nutarimu
Nr. I-189

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS S T A T U T A S

I. Bendrieji nuostatai

1. Lietuvos mokslų akademija yra autonominė valstybės remiama mokslo institucija, jungianti žymiausius Lietuvos ir savo veikla su Lietuva susijusius užsienio mokslininkus.

Mokslų akademija veikia pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją, Mokslo ir studijų įstatymą bei Statutą.

2. Mokslų akademija, siekdama įgyvendinti Lietuvos Respublikos humanistinius idealus, demokratiją ir gerovę bei prisidėti prie valstybės stiprinimo, turi šiuos svarbiausius tikslus:

telkti mokslines pajėgas svarbiausioms Lietuvos mokslo, kultūros, kalbos, ūkio bei socialinės pažangos problemoms spręsti;

skatinti ir palaikyti Lietuvoje aukštą mokslinių tyrimų ir studijų lygį;

ugdyti mokslininkų asmenybes ir individualybes, būti Lietuvos mokslininkų intelektualiniu centru;

skatinti ir vykdyti bendrus įvairių disciplinų fundamentinius tyrimus;

skatinti ir padėti organizuoti mokslinį Lietuvos ir kitų šalių mokslo centrų bendradarbiavimą;

būti nepriklausomu ekspertu ir patarėju mokslo bei studijų, technikos, kultūros, ūkio, socialinės raidos, gamtosaugos, sveikatos apsaugos bei kitais klausimais.

3. Siekdama šių tikslų, Mokslų akademija:

sudaro mokslinio tyrimo ir ekspertų grupes, tarybas, komisijas, laikinus kolektyvus;

sudaro bendradarbiavimo sutartis su Lietuvos bei užsienio mokslo bei studijų įstaigomis ir gamybinėmis organizacijomis;

steigia mokslo, mokslo organizavimo įstaigas bei jo aptarnavimo įmones;

leidžia periodinius ir neperiodinius leidinius, spausdina mokslo veikalus;

organizuoja mokslinius kongresus, konferencijas, simpoziumus, seminarus, kitus renginius, atitinkančius Mokslų akademijos veiklos profilį;

stoja į tarptautines mokslines organizacijas, skatina savo narių veiklą jose, dalyvauja tarptautinėse ir užsienio šalių programose bei mokslo įstaigų darbe;

skatina jaunųjų mokslininkų ir studentų mokslinę veiklą, iš turimų lėšų skiria stipendijas moksliniame darbe pasižymėjusiems studentams, siunčia jaunus mokslininkus mokytis, stažuotis bei dirbti į užsienio mokslo centrus;

steigia premijas ir apdovanojimus už žymius mokslo laimėjimus;

gausina savo ir valstybės patikėtą turtą, plėtoja įvairią su mokslu susietą veiklą;

remia mokslinių draugijų veiklą, propaguoja mokslo žinias.

4. Oficialus institucijos pavadinimas – Lietuvos mokslų akademija (anglų kalba – The Lithuanian Academy of Sciences).

Mokslų akademija turi savo antspaudą, ženklą, vėliavą, kitą simboliką.

Mokslų akademija yra juridinis asmuo.

Lietuvos mokslų akademijos adresas: Gedimino pr. 3, 2600 Vilnius, Lietuvos Respublika.

5. Mokslų akademija yra ne pelno organizacija. Jos veiklos finansavimo pagrindiniai šaltiniai: valstybės subsidijos; rėmimo bei šalpos fondai; šalies bei tarptautinių programų ir užsakovų lėšos; savo veiklos pajamos.

Mokslų akademijos metų biudžetą ir jo vykdymo ataskaitą tvirtina visuotinis susirinkimas.

6. Mokslų akademijos turtą sudaro intelektualinio darbo produktai, pastatai, kilnojamasis turtas, finansiniai ištekliai, vertybiniai popieriai ir kitos įstatymų nedraudžiamos turėti vertybės.

Mokslų akademija valdo jai paskirtą valstybinį turtą, žemės sklypus (pagal Vyriausybės patvirtintą sąrašą) ir tuo turtu neatlyginamai naudojasi.

II. Lietuvos mokslų akademijos struktūra

7. Aukščiausia Mokslų akademijos instancija yra visuotinis susirinkimas.

8. Mokslų akademijos veiklai tarp visuotinio susirinkimo sesijų vadovauja Mokslų akademijos prezidiumas ir Mokslų akademijos prezidentas.

9. Mokslų akademija turi mokslų skyrius su sekcijomis.

10. Aukščiausia mokslų skyriaus instancija yra jo visuotinis susirinkimas.

11. Skyriaus veiklai tarp skyriaus visuotinių susirinkimų vadovauja skyriaus biuras ir skyriaus pirmininkas.

12. Mokslų akademija yra Bibliotekos su archyvu, leidyklos, knygyno bei Pasaulinės laboratorijos Lietuvos skyriaus steigėja. Mokslų akademija gali steigti ir kitas mokslo, mokslo organizavimo įstaigas bei jo aptarnavimo įmones. Šios įstaigos ir įmonės gali būti juridiniai asmenys.

13. Mokslų akademijos struktūrą nustato ir tvirtina Mokslų akademijos visuotinis susirinkimas.

III. Lietuvos mokslų akademijos personalinė sudėtis

14. Mokslų akademijos personalinė sudėtis: tikrieji nariai (akademikai), nariai korespondentai, nariai ekspertai ir užsienio nariai. Kiekvienas Mokslų akademijos narys kartu yra ir kurio nors Mokslų akademijos mokslų skyriaus narys. Tikrieji nariai, nariai korespondentai ir užsienio nariai renkami iki gyvos galvos.

15. Mokslų akademijos tikraisiais nariais (akademikais) ir nariais korespondentais renkami Lietuvos mokslininkai, praturtinę mokslą ir kultūrą didelės reikšmės darbais. Išimtiniais atvejais renkami įžymūs menininkai bei rašytojai.

16. Mokslų akademijos nariais ekspertais renkami žymūs mokslo sričių specialistai penkeriems metams.

17. Mokslų akademijos užsienio nariais renkami žymūs užsienio mokslininkai, savo veikla susiję su Lietuva.

18. Mokslų akademijos narių skaičius:

tikrųjų narių 40;

narių korespondentų 60;

narių ekspertų 50;

užsienio narių skaičius neribojamas.

19. Mokslų akademijos narių rinkimai vyksta pagal Statutą ir Akademijos visuotinio susirinkimo patvirtintus rinkimų nuostatus.

IV. Lietuvos mokslų akademijos narių rinkimų tvarka

20. Mokslų akademijos tikrieji nariai, nariai korespondentai ir nariai ekspertai į vakuojančias vietas renkami Mokslų akademijos narių susirinkimuose.

Mokslų akademijos tikrųjų narių ir narių korespondentų vakuojančias vietas pagal specialybes (mokslų skyrių teikimu) paskirsto Mokslų akademijos prezidiumas ir tvirtina visuotinis susirinkimas. Vakansijos skelbiamos Lietuvos oficialiojoje spaudoje ne vėliau kaip prieš 5 mėnesius iki rinkimų. Rinkimai rengiami ne rečiau kaip kas dveji metai.

Tokia pat tvarka Mokslų akademijos mokslų skyriai paskirsto Mokslų akademijos narių ekspertų vakansijas ir skelbia rinkimus.

21. Mokslų akademijos tikrieji nariai ir nariai korespondentai turi teisę per 2 mėnesius nuo vakansijų paskelbimo dienos iškelti kandidatus pagal skelbime nurodytas specialybes.

Kandidatus iškelti gali taip pat mokslo ir studijų įstaigų tarybos (senatai).

Iškeltų ir įregistruotų kandidatų pavardės skelbiamos spaudoje ne vėliau kaip prieš 2 mėnesius iki rinkimų.

Kandidatus į Mokslų akademijos užsienio narius iškelia Mokslų akademijos prezidiumas, remdamasis mokslų skyriaus teikimu.

Mokslų skyriai organizuoja kandidatų, įregistruotų į Mokslų akademijos narius, mokslinės veiklos ekspertizę ir viešą aptarimą.

22. Mokslų akademijos tikruosius narius ir narius korespondentus renka Mokslų akademijos narių susirinkimas iš mokslų skyriuose išrinktų kandidatų. Sprendžiamojo balso teisę turi: renkant tikruosius narius – Mokslų akademijos tikrieji nariai, renkant narius korespondentus – tikrieji nariai ir nariai korespondentai.

Užsienio nariai renkami Mokslų akademijos narių susirinkime. Sprendžiamojo balso teisę turi Mokslų akademijos tikrieji nariai.

Nariai ekspertai renkami skyriaus narių susirinkime.

23. Skyriaus narių susirinkime sprendžiamojo balsų teisę turi: renkant kandidatus į Mokslų akademijos tikruosius narius – to skyriaus Mokslų akademijos tikrieji nariai, renkant kandidatus į Mokslų akademijos narius korespondentus – to skyriaus Mokslų akademijos tikrieji nariai ir nariai korespondentai, o renkant narius ekspertus – to skyriaus tikrieji nariai, nariai korespondentai ir nariai ekspertai.

Svarstant kandidatus, pasiūlytus rinkti Mokslų akademijos tikraisiais nariais, nariais korespondentais ir nariais ekspertais, atsižvelgiama į Mokslų akademijos skyriaus atitinkamos sekcijos rekomendacijas.

24. Mokslų akademijos ir skyrių narių susirinkimai turi teisę narius rinkti, jeigu juose dalyvauja ne mažiau kaip 2/3 į sąrašus įrašytų rinkėjų. Į rinkėjų sąrašus įrašomi visi sprendžiamojo balso teisę turintys Lietuvos mokslų akademijos (atitinkamo mokslų skyriaus) nariai. Balsuoja tik susirinkime dalyvaujantys rinkėjai.

Renkama slaptu balsavimu.

Išrinktais laikomi asmenys, gavę daugiausia balsų, bet ne mažiau kaip 2/3 balsavime dalyvaujančių ir daugiau kaip 1/3 į sąrašą įtrauktų rinkėjų balsų.

25. Balsų skaičiavimo komisijų protokolai tvirtinami susirinkime, dalyvaujant ne mažiau kaip 2/3 sąrašuose esančių rinkėjų, paprasta balsų dauguma.

V. Lietuvos mokslų akademijos narių teisės ir pareigos

26. Mokslų akademijos nariai savo veikla siekia įgyvendinti Mokslų akademijos tikslus.

27. Akademijos nariai turi teisę pateikti svarstyti mokslo ir mokslo organizavimo klausimus Mokslų akademijos visuotiniam susirinkimui, prezidiumui, skyriui arba jo biurui, taip pat teikti savo ar kitų autorių mokslinius straipsnius į Mokslų akademijos leidinius, gauti informaciją apie Mokslų akademijos veiklą.

Mokslų akademijos narys, kartu būdamas kurio nors mokslo skyriaus nariu, gali priklausyti ir kitam skyriui, jei šis sutinka.

Mokslų akademijos nariai, priklausantys dviem ar daugiau skyrių, per rinkimus į Mokslų akademiją sprendžiamojo balso teisę turi tik viename skyriuje.

28. Mokslų akademijos užsienio nariai gali dalyvauti mokslinėje bei organizacinėje Mokslų akademijos veikloje, turi teisę gauti informaciją apie Mokslų akademijos veiklą, publikuoti Lietuvos mokslų akademijos leidiniuose savo mokslinius darbus bei informacijas.

29. Mokslų akademijos tikrieji nariai, nariai korespondentai, sulaukę 65 metų ir neturintys tarnybinių pareigų arba netekę darbingumo dėl sveikatos būklės, turi teisę naudotis Mokslų akademijos socialinės šalpos fondu.

30. Mokslų akademijos narys privalo vykdyti Mokslų akademijos nutarimus, organizuoti ir atlikti atitinkamos mokslo srities darbų bei projektų ekspertizes, teikti siūlymus dėl mokslinės ir organizacinės mokslo veiklos gerinimo, taip pat ūkio ir visuomenės, gamtosaugos, sveikatos apsaugos, mokslo, studijų ir kultūros plėtojimo klausimais.

31. Mokslų akademijos tikrieji nariai, nariai korespondentai ir nariai ekspertai kasmet pateikia savo veiklos ataskaitas, kurios svarstomos atitinkamame Mokslų akademijos skyriuje.

VI. Lietuvos mokslų akademijos visuotinis susirinkimas

32. Mokslų akademijos visuotiniame susirinkime sprendžiamojo balso teisę turi Lietuvos mokslų akademijos nariai (tikrieji nariai, nariai korespondentai, nariai ekspertai ir užsienio nariai).

33. Mokslų akademijos visuotinis susirinkimas:
svarsto mokslo strategijos, prioritetų, integracijos, kitus mokslo plėtojimo Lietuvoje klausimus;

nustato bendrąsias Mokslų akademijos ir jos skyrių veiklos kryptis;

sprendžia svarbiausius Mokslų akademijos organizacinius klausimus;

tvirtina Mokslų akademijos narių vakansijas;

tvirtina Mokslų akademijos veiklos ataskaitas;

svarsto Mokslų akademijos mokslų skyrių ir įstaigų pranešimus;

išklauso Mokslų akademijos narių, kitų žymių Lietuvos ir užsienio mokslininkų probleminius pranešimus;

aptaria mokslinių tyrimų rezultatų realizavimo būdus;

numato bendradarbiavimo su užsienio mokslų akademijomis ir mokslo centrais kryptis ir formas;

nagrinėja mokslo ir studijų organizavimo problemas;

nustato leidybos darbo gaires;

tvirtina Mokslų akademijos biudžetą, jo vykdymo ataskaitą, nustato atlyginimus prezidiumo nariams;

steigia premijas ir apdovanojimus už žymius mokslo laimėjimus.

34. Mokslų akademijos visuotinio susirinkimo sesijos šaukiamos ne rečiau kaip du kartus per metus.

35. Mokslų akademijos visuotinis susirinkimas yra teisėtas, jei jame dalyvauja 2/3 Mokslų akademijos narių. Susirinkime klausimai sprendžiami paprasta dalyvių, turinčių sprendžiamojo balso teisę, balsų dauguma.

VII. Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas

36. Mokslų akademijos prezidiumas susideda iš prezidento, viceprezidentų, Mokslų akademijos mokslinio sekretoriaus, mokslų skyrių pirmininkų ir kitų prezidiumo narių. Skaičių nustato Mokslų akademijos visuotinis susirinkimas.

Prezidentas ir viceprezidentai renkami iš Mokslų akademijos tikrųjų narių. Mokslų akademijos mokslinis sekretorius, mokslų

skyrių pirmininkai ir kiti prezidiumo nariai – iš tikrųjų narių arba narių korespondentų.

Mokslų akademijos prezidentu, viceprezidentu, moksliniu sekretoriumi, skyriaus pirmininku tas pats asmuo gali būti ne daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės.

Prezidentą, viceprezidentą, mokslinį sekretorių ir kitus prezidiumo narius siūlo ir renka visuotiniame susirinkime Mokslų akademijos nariai. Skyriaus pirmininką renka tam skyriui priklausantys nariai ir tvirtina Mokslų akademijos narių susirinkimas. Renkama (tvirtinama) slaptu balsavimu. Išrinktais (patvirtintais) laikomi asmenys, gavę daugiau kaip 1/2 sąraše esančių rinkėjų balsų.

Visas prezidiumas renkamas kartu vieną kartą per ketverius metus.

37. Mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas gali pirma laiko atleisti Mokslų akademijos prezidiumo narį.

Nutarimas atleisti pirma laiko priimamas slaptu balsavimu. Už tokį atleidimą turi balsuoti daugiau kaip 1/2 visų sąraše esančių Mokslų akademijos narių. Naujas prezidiumo narys vietoj atleisto, taip pat vietoj atsistatydinusio renkamas pagal Statutą laikotarpiui, likusiam iki eilinių Mokslų akademijos prezidiumo rinkimų.

38. Mokslų akademijos prezidiumas:

vykdo visuotinio susirinkimo nutarimus ir tarp susirinkimo sesijų vadovauja Mokslų akademijos veiklai, remdamasis Statute nurodytais Mokslų akademijos tikslais bei uždaviniais; rengia mokslininkų forumus, konferencijas, simpoziumus, pasitarimus, paskaitas; plėtoja mokslinę informacinę ir leidybos veiklą; palaiko mokslinius ryšius su užsienio mokslų akademijomis ir mokslo centrais; koordinuoja mokslų skyrių biurų veiklą; steigia mokslo, mokslo organizavimo įstaigas bei jo aptarnavimo įmones; suformuoja Mokslų akademijos veiklą aptarnaujančią aparatą; nustato finansinės ir ūkinės veiklos tvarką.

Svarstomais klausimais prezidiumas priima nutarimus paprasta balsų dauguma, dalyvaujant 2/3 jo narių.

39. Mokslų akademijos prezidentas:

vadovauja Mokslų akademijos ir prezidiumo veiklai; pirmininkauja Mokslų akademijos susirinkimams ir prezidiumo posėdžiams; valdo Mokslų akademijos turtą bei lėšas; kontroliuoja Mokslų akademijos įstaigų darbą; atstovauja Mokslų akademijai; pasirašo Mokslų akademijos vardu teisinius aktus, dokumentus, sutartis ir atlieka kitas valdymo funkcijas; atsiskaito už savo veiklą Mokslų akademijos narių susirinkime.

VIII. Lietuvos mokslų akademijos mokslų skyrius

40. Mokslų skyrius jungia artimų mokslo šakų mokslininkus. Jis rūpinasi tų mokslo šakų tyrimų plėtotės, integracijos ir kokybės problemomis, nagrinėja mokslinio potencialo galimybes, organizuoja kompleksinius tyrimus ir ekspertizes, įvertina atliekamus ir baigtus mokslinius darbus, rengia rekomendacijas panaudoti juos ūkyje ir kultūroje, organizuoja mokslinius forumus, simpoziumus, pasitarimus ir paskaitas, svarsto skyriaus narių veiklos ataskaitas. Skyriuose pagal mokslo kryptis bei problemas sudaromos sekcijos. Skyrių ir sekcijų darbe kviečiami dalyvauti žymiausi Lietuvos mokslininkai ir specialistai.

41. Aukščiausia Mokslų akademijos mokslų skyriaus instancija yra to skyriaus visuotinis susirinkimas. Jis šaukiamas ne rečiau kaip 2 kartus per metus.

Skyriaus visuotiniame susirinkime sprendžiamojo balso teisę turi to skyriaus Mokslų akademijos nariai.

Skyriaus visuotiniame susirinkime klausimai sprendžiami paprasta dalyvių, turinčių sprendžiamojo balso teisę, balsų dauguma.

42. Skyriaus veiklai tarp skyriaus visuotinių susirinkimų vadovauja skyriaus biuras ir skyriaus pirmininkas.

43. Skyriaus pirmininkas renkamas šio Statuto 36 punkte nustatyta tvarka. Skyriaus biuro narius renka skyriaus narių susirinkimas iš skyriaus narių ketveriems metams.

Skyriaus pirmininkas ir biuro nariai laikomi išrinktais, jei gavo daugiau kaip 1/2 į sąrašą įtrauktų rinkėjų balsų.

44. Kandidatai į Mokslų akademijos tikruosius narius ir narius korespondentus, taip pat nariai ekspertai renkami skyriaus narių susirinkime.

45. Skyriaus sekcijos sudaromos iš skyriaus narių ir žymių tos srities specialistų, atliekančių mokslinius tyrimus Lietuvos mokslo ir studijų įstaigose. Sekcijos struktūra ir narių sąrašas tvirtinami skyriaus visuotiniame susirinkime. Už sekcijos narių mokslinę ir ekspertinę veiklą atsiskaitoma kas pusę metų skyriaus visuotiniame susirinkime arba skyriaus biure.

IX. Lietuvos mokslų akademijos ryšiai su kitomis Lietuvos mokslo ir studijų institucijomis

46. Lietuvos mokslo ir studijų institucijų atstovai kviečiami dalyvauti Mokslų akademijoje sprendžiant svarbiausius mokslo bei mokslo organizavimo klausimus.

47. Mokslų akademija siekia Lietuvos mokslo ir studijų institucijų veiklos integracijos bei glaudaus bendradarbiavimo sprendžiant svarbiausias problemas, plėtojant prioritetines mokslo kryptis, organizuojant ir vykdant kompleksinius tyrimus bei ekspertizes mokslo, kultūros ir ūkio ugdymo strategijos klausimais.

48. Mokslų akademija, sudarydama bendradarbiavimo sutartis su užsienio mokslų akademijomis bei mokslo centrais, atsižvelgia į Lietuvos mokslo ir studijų sistemos plėtojimo poreikius bei Lietuvos mokslo institucijų interesus.

49. Mokslų akademija skatina savo narius glaudžiai bendradarbiauti su aukštosiomis mokyklomis ir prisidėti prie specialistų rengimo.

50. Mokslų akademija rūpinasi švietimo problemomis, padeda rengti vadovėlius mokykloms, tobulinti mokymo procesą.

X. Lietuvos mokslų akademijos santykiai su Lietuvos valstybės organais

51. Mokslų akademija, įgyvendindama savo tikslus ir realizuodama mokslinio potencialo galimybes, bendradarbiauja su Lietuvos mokslo taryba, Lietuvos rektorių konferencija, valstybės valdžios ir valdymo įstaigomis.

52. Mokslų akademija teikia siūlymus atitinkamoms valdymo institucijoms dėl Lietuvos ekonominės, mokslinės techninės, socialinės ir kultūrinės raidos, priima iš jų užsakymus atlikti mokslinius tyrimus bei ekspertizes.

XI. Lietuvos mokslų akademijos ypatingosios teisės

53. Mokslų akademija tvarkosi savivaldos pagrindais, turi Lietuvos Respublikos įstatymų ir Statuto nustatytą autonomiją. Išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, niekas negali be Mokslų akademijos visuotinio susirinkimo ar prezidiumo sutikimo vienašališku sprendimu paimti jos teisėtą turtą, pakeisti veiklos ir darbo režimą, trukdyti įgyvendinti Statuto numatytus uždavinius.

54. Mokslų akademija turi teisę saugoti savo archyvuose savo narių – mokslininkų, literatūros, kultūros ir meno veikėjų rankraščius, taip pat Mokslų akademijos įstaigų archyvinius dokumentus bei kitą mokslo istorijai vertingą medžiagą.

55. Mokslų akademija turi leidybos teises ir leidžia mokslinę ir mokslo populiarinimo literatūrą bei periodinius leidinius, žurnalus ir laikraščius.

XII. Lietuvos mokslų akademijos statuto priėmimas, keitimas ir tvirtinimas

56. Lietuvos mokslų akademijos statutas priimamas ir jo pakeitimai daromi Mokslų akademijos visuotinio susirinkimo nutarimu, jei už jį balsuoja ne mažiau kaip 2/3 visų į sąrašą įrašytų susirinkimo dalyvių, pagal Statuto 32 punktą turinčių sprendžiamąjo balso teisę. Statutą tvirtina Lietuvos Respublikos Seimas.
